

Dr. Balázs Lajos docens laudációja
a Sapientia-EMTE Tiszteletbeli professzora cím
átadása alkalmából

2014. október 3., Marosvásárhely

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Tanár úr! Kedves Kollégák!

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy méltathatom Dr. Balázs Lajos docens úr tevékenységét, abból az alkalomból, hogy a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tiszteletbeli professzori címet adományoz kiemelkedő tudományos munkássága, valamint a csíkszeredai humántudományi képzés létrehozásában végzett elkötelezett munkájáért.

Dr. Balázs Lajos egyénisége sokszínű, állandó szellemi, szakmai üdeségre összpontosító, nehézségeket tűrő, fáradhatatlan szorgalommal jellemezhető. Életútját a kérdezés, a tenni és teremteni akarás jellemzi, így magyarázható, hogy a különböző életszakaszaiban egyszerre volt jelen az értékátadás, a tanítás, valamint a kutatás és alkotás. E színes életpálya néhány jelentősebb mozzanatát emelném ki a továbbiakban.

Egyetemi oklevelet a Bukaresti Tudományegyetem Bölcsészkarán szerzett 1964-ben, pályafutását pedig 1965-ben kezdte román tanárként a balánbányai Általános Iskolában, de volt utána igazgató, kultúraszervező, megyei művelődési felügyelő, a csíkszeredai Márton Áron Főgimnázium oktatója, majd 2001-től, a Sapientia EMTE Humántudományok Tanszékének tanszékvezetője, a román-angol szak megalapítója.

Doktori fokozatát a bukaresti egyetemen szerezte néprajzi témában. A születés, a házasság, a halál lelki hátteréről, szokásvilágáról, rítusairól több mint száz tanulmányban, kilenc monográfiában és egy egyetemi jegyzetben írt. A Magyar Tudományos Akadémia külső köztestületi tagja, ugyanakkor a Kriza János Néprajzi Társaság, a Magyar Néprajzi Társaság, az Erdélyi Múzeum Egyesület életében aktívan bekapcsolódik. Az évek során számos tudományos, szakmai elismerésben, kitüntetésben, díjban részesült.

Dr. Balázs Lajos monográfiáiban az emberi sorsfordulók szokásvilága egy más, immár feledhetetlen arculatot ölt. Kutatói egyéniségét legjobban talán éppen saját kutatási területe jellemzi. Egyetlen települést választott kutatása helyszínéül, Csíkszentdomokost, melynek szokásvilágát alapos pontossággal, kitartóan követte évről évre. Mintegy 300 adatközlővel készített beszélgetései alapján fogalmazta meg a kollektív mentalitás univerzális és sajátos vonásait, a józan paraszti logika és életfilozófia létformáit. Könyvei hat egyetemen kötelező szakirodalomként ismertek, írásai vizsgáttelként is szerepelnek. És ha a vizsgáztatás drukkjá elhomályosítaná az írásaiból megismerhető kollektív énkép megértését, a *Szerelempatak* című film, melynek kiindulópontja éppen Balázs Lajos monográfiája volt, jó lehetőséget biztosít arra, hogy megismerjünk egy olyan őszinte gondolkodásmódot ahol az egyén és közösség építő és szépítő ereje válik elsődlegessé.

Dr. Balázs Lajos a Sapientia EMTE Humántudományok Tanszékének alapítója. Egy 2009-ben készült interjúban így emlékszik vissza a szakalapítás első pillanataira, amikor 2000 júliusában Dr. Tonk Sándor professzor felkérésére habozás nélkül igent mondott. „A román-angol szakról lévén szó a Sapientián, a néhai professzor azt kérdezte, egy vagy két év alatt tudnám megszervezni. Egy év alatt!- vágtam rá azon nyomban - hiszen ez egy stratégiai kérdés az erdélyi magyar oktatás, sajátosan a székelyföldi román nyelvoktatás számára...”

A térség reális szükségleteire alapozva, kidolgozta a szak oktatási koncepcióját, megkereste és felkérte a megfelelő szakembereket, hogy vegyenek részt az oktatásban és egy olyan képzést alapozott meg, amelyben a nyelv és irodalom tanulása, a Másik nyelvének elsajátítása egyben az önfelvallalás eszközévé vált.

Diákjait, fiatal kollégáit mindig az alapos tudásszerzésre ösztönözte, arra hogy a pontosan végzett munkának mindig vannak eredményei. S bár elvei időnként szélmalomharcnak tűntek, gyümölcsei azonban zamatosak. A humántudományok tanszék román-angol szakát sikeresen akkreditálták, ma már több mint 100 olyan végzőssel büszkélkedhetünk, akik Erdély különböző magyar tannyelvű iskoláiban tanítanak angol és román nyelvet azon sajátos szemléletmód szerint melynek kidolgozását a tanszék hivatásának vallotta a megalapítás pillanatától.

Bízott abban, hogy „a falra hányt borsó is egyszer kivirágzik”, még akkor is, amikor nehezen tudta megértetni a többségi kollégákkal, hogy a székelyföldi gyermek számára, a

román nyelv nem anyanyelv, viszont a nyelvtanulásban a kiinduló pontot éppen az anyanyelvükön szerzett tudás kell, hogy képezze. Ezen elveket nem csak előadásaiban hirdette, hanem tanulmányaiban is és azon konkrét tantervjavaslatokban, melyet a tanszék oktatóival közösen dolgozott ki.

Érveléseiben mindig jelen volt és van a meggyőző elegancia, az átgondolt tenni akarás, de sosem hiányoznak a humoros anekdoták, a találó és szemléltető szólások és közmondások.

Mindezek fényében kijelenthető, hogy Dr. Balázs Lajos docens, néprajzkutató méltó tulajdonosa a tiszteletbeli professzori címnek. Méltatása után engedjék meg, hogy köszönetet mondjak mindannyiunk nevében Dr. Balázs Lajos eddigi munkájáért és sok sikert, erőt, egészséget kívánjak jövőbeli céljaihoz és feladataihoz.

Dr. Tódor Erika-Mária,

egyetemi docens